

E – BOOK

VZNIK A VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK

JUDR. DAVID PYTELA, MBA, LL.M.
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Chci půjčit, čím mám začít?	3
2.1. Vedení insolvenčního řízení	3
2.2. Vedení exekuce	3
2.3. Centrální registr dlužníků	4
3. Podpis dokumentu	4
4. Zajištění úhrady dluhu	6
5. Dlužník nechce zaplatit, co teď?	7
5.1. Kontrola stáří pohledávky	7
5.2. Výzva dlužníka	7
5.3. Shromáždění podkladů	9
5.4. Podání žaloby	9
6. Mám exekuční titul, co teď?	9
6.1. Exekuce	9
6.2. Co když je dlužník v insolvenci?.....	10
7. Závěr	11

1. Úvod

Důvodů, proč si dnes lidé půjčují peníze, je mnoho. Ne vždy jsou ovšem schopni anebo ochotni je splatit. Logickým následkem je zvyšování počtu věřitelů, kteří ztratili zčásti nebo zcela své peníze. Pokud Vám navíc dluží přítel či člen rodiny, jde o velmi nepříjemnou situaci.

V tomto e-booku jsme si dali za cíl provést Vás základním postupem při půjčování peněz a při jejich následném vymáhání. Řekneme si, jak eliminovat rizika a předcházet situacím, kdy dlužník nemůže anebo nechce splatit dluh. Následně si řekneme, co dělat, když už jste peníze půjčili a dlužník je odmítá vrátit. Závěrem si řekneme, co znamená pro věřitele, když je dlužník v insolvenční.

Než se však pustíme dál, dovoluujeme si upozornit, že v případě vyšších částek je vždy nejjistější se obrátit na advokáta, který navrhne vhodný postup vymáhání. Zvýší tak Vaše šance na úspěch.

2. Chci půjčit, čím mám začít?

Ještě předtím, než někomu poskytnete peníze, dobře si promyslete, zda je daná osoba je schopna vrátit.

Pokud jste se již rozhodli, začněte nejprve se zjišťováním následujících informací o budoucím dlužníkovi:

2.1. Vedení insolvenčního řízení

Nejprve zkontrolujte, zda není nebo nebylo na dlužníka vedeno insolvenční řízení. Tuto informaci zjistíte v insolvenčním rejstříku, který je bezplatný a veřejně přístupný na internetové adrese <http://portal.justice.cz/>. Zde stačí zadat jméno, název anebo IČ dané osoby.

Pokud jste dlužníka v rejstříku našli a věc je již skončena (text záznamu je světle šedý), nebrání to poskytnutí půjčky. Je to však ukazatel, že dlužník není spolehlivý a již jednou nebyl schopen plnit své závazky. Pokud jste dlužníka v rejstříku našli a insolvenční řízení stále probíhá (text záznamu je černý), můžete sice půjčku poskytnout, je však vysoce pravděpodobné, že své peníze již nikdy nevidíte. Před Vámi je totiž řada věřitelů, kteří své pohledávky uspokojují prostřednictvím insolvenčního řízení na majetku dlužníka či na srážkách z jeho mzdy. Pro Vás proto jednoduše nic nezbyde, i kdybyste přistoupili k vymáhání pohledávky u soudu, jelikož věřitelé přihlášení do insolvenčního řízení mají před Vámi přednost. Jedinou možností je být trpělivý a doufat, že po skončení insolvenčního řízení, se dlužník zmobilizuje a zaplatí.

2.2. Vedení exekuce

Dále zkontrolujte, zda není na dlužníka vedena exekuce. Tuto informaci zjistíte v Centrální evidenci exekucí, která je veřejně přístupná na internetové adrese <https://www.ceecr.cz/>. Vypis

z evidence můžete pořídit i na poště, kde je terminál CzechPoint. Výpis je úplatný, kdy 1 stránka stojí 50,- Kč.

Je to opět účinný prostředek, jak zjistit solventnost dlužníka. Při zjištění, že je na dlužníka vedena exekuce, opět víte, že pravděpodobně již nezbude majetku, na kterém se můžete uspokojit.

2.3. Centrální registr dlužníků

Obecně nedoporučujeme Centrální registr dlužníků (neboli CERD). Jde o registr vedený soukromou osobou, který nespolupracuje s žádným větším poskytovatelem úvěrů a informace z něho získané nejsou aktuální a důvěryhodné. Navíc se za nahlížení vyžaduje nemalý poplatek a potvrzení o bezdlužnosti není obecně uznáváno.

3. Podpis dokumentu

Pokud jste zjistili, že osoba, které se chystáte půjčit peníze, je dostatečně solventní, promyslete, jaký dokument si necháte podepsat. Rozhodně nedoporučujeme půjčit peníze pouze na základě ústní smlouvy. Vždy byste si měli nechat podepsat dokument, který prokazuje, že k předání peněz skutečně došlo a že šlo o půjčku.

- a. **Směnka** – Velmi účinný a jednoduchý způsob, jak si zajistit své peníze. Je mnoho variant smének, lišící se uvedením datumu vrácení peněz (= splatnosti), osoby ručitele a dalším. Nejvhodnější a nejjednodušší je tzv. Směnka vlastní bez protestu. Pokud by dlužník svůj dluh ani po výzvě nesplnil, Vám jako držiteli směnky stačí podat pouze návrh na vydání Směnečného platebního rozkazu. Je to jedna z nejrychlejších cest, jak získat exekuční titul.

VZOR SMĚNKY VLASTNÍ:

SMĚNKA VLASTNÍ BEZ PROTESTU

V Praze dne 2. 1. 2017

Já, jméno a příjmení, dat.nar./r.č., adresa dlužníka

za tuto směnku zaplatím, bez protestu, dne 31. 1. 2017, na řad *jméno/název, IČ/dat.nar./r.č., adresa věřitele*, částku 150 000 Kč (slovy jednoštopadesáttisíckorunčeských).

podpis dlužníka

- b. Smlouva o zápůjčce či o úvěru** – Může být ve velice jednoduché formě, kde jsou pouze údaje o věřiteli a dlužníkovi a dále text, kde je uvedeno kolik věřitel půjčil, kdy má být uhrazeno a datum a místo podpisu smlouvy. Zároveň však může jít i o velmi komplikovaný dokument, kde jsou uvedena podrobná práva a povinnosti stran, ustanovení o smluvní pokutě, splátkový kalendář, smluvní úroky atd. Takové typy smluv nechejte raději připravit advokáta.

VZOR SMLOUVY O ZÁPŮJČCE:

Jméno a příjmení, dat.nar./r.č., adresa věřitele
jako zapůjčitel

a

Jméno a příjmení, dat.nar./r.č., adresa dlužníka
jako vydlužitel

uzavírají tuto

SMLOUVU O ZÁPŮJČCE

dle ust. § 2390 a násl. občanského zákoníku

I.

Zapůjčitel touto smlouvou přenechává vydlužiteli peněžitou částku ve výši 30 000 Kč. Vydlužitel se zavazuje vrátit zapůjčiteli zapůjčenou částku do 31. 8. 2019.

II.

Vydlužitel prohlašuje, že částka uvedená v čl. I této smlouvy mu byla poskytnuta před uzavřením této smlouvy.

III.

Smluvní strany se seznámily s obsahem této smlouvy a souhlasí s ním. Smlouva byla sepsána na základě pravé a svobodné vůle jejích stran. Na důkaz toho smluvní strany připojují své podpisy.

Tato smlouva je vyhotovena ve dvou stejnopisech, z nichž každá ze stran obdrží po jednom.

V Olomouci dne 5. 10. 2018

Podpis a jméno zapůjčitele

Podpis a jméno vydlužitele

4. Zajištění úhrady dluhu

Při půjčení vyšší peněžité částky je velmi rozumné a zejména účinné využít institutu zajištění pohledávky. To znamená zajistit, aby v případě neplnění dlužníka bylo přesto dosaženo zaplacení dlužné částky. K tomu můžete využít:

- a. Zástavní právo** – Upraveno v ust. § 1309 a násl. občanského zákoníku. Zástavní právo znamená, že v případě, že dlužník nesplní dluh řádně a včas, věřitel se může uspokojit z výtěžku zpeněžení zástavy. A to i do výše příslušenství pohledávky, tedy do výše půjčených peněz i úroků z prodlení, smluvních úroků a nákladů vzniklých při uplatnění pohledávky. Zástavou se může stát jakákoli věc, s níž lze obchodovat. Tedy ne pouze nemovitosti, jak jsme zvyklí u hypoték, ale i auta, šperky, umělecká díla či jiné hodnotné věci.
- b. Ručení** – Upraveno v ust. § 2018 a násl. občanského zákoníku. Jde o druh zajištění, kdy osoba odlišná od dlužníka prohlásí, že věřiteli zaplatí, pokud dlužník svůj dluh nesplní. Ručitelské prohlášení vždy vyžaduje písemnou formu! Vymáhat dlužnou částku pak můžete, jak po dlužníkovi, tak po ručiteli. Vaše šance na vrácení půjčených peněz proto značně vzroste.
- c. Zajišťovací převod práva** – Upraveno v ust. § 2040 a násl. občanského zákoníku. Jde o případ, kdy dlužník či jiná osoba, dočasně převede na věřitele právo. V praxi půjde například o převod vlastnického práva k nemovitosti či jiné věci. Pokud dlužník nesplní dluh řádně a včas, bude převod vlastnického práva trvalý a věřitel se stane vlastníkem věci. Do té doby jde o převod s rozvazovací podmínkou, že dluh bude splněn.
- d. Dohoda o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů** – Upraveno v ust. § 2045 a násl. občanského zákoníku. Zde je dluh zajištěn dohodou mezi věřitelem a dlužníkem, kdy v případě nesplnění dluhu, bude zaměstnavatelem sráženo ze mzdy dlužníka a srážky

zasílány věřiteli. Tento způsob zajištění dluhu však vyžaduje předchozí souhlas zaměstnavatele.

Výše jsou popsány nejčastější typy zajištění dluhu. Existují ještě jiné způsoby, jako je finanční záruka či závdavek. Jde však o specifické způsoby zajištění, se kterými se tak často neseťkáte.

5. Dlužník nechce zaplatit, co teď?

Nyní si řekneme, co dělat, když jste peníze půjčili a dlužník je nechce anebo není schopen vrátit.

5.1. Kontrola stáří pohledávky

Tento krok byste měli mít na paměti po celou dobu trvání závazku mezi Vámi a dlužníkem. Podle dnes účinné právní úpravy se pohledávky vzniklé po 1. 1. 2014 obecně promlčují **po 3 letech** ode dne splatnosti či od poslední splátky či částečného zaplacení. Pokud chcete být při budoucím vymáhání pohledávky úspěšní, žalobu na zaplacení dlužné částky musíte podat do uplynutí této lhůty.

Pokud jste tuto lhůtu již promarnili, pohledávka se stala promlčenou, což znamená, že pohledávku stále můžete požadovat zaplatit, dokonce ji můžete i žalovat u soudu, ale pokud dlužník aktivně podá námitku promlčení, soud Vaši žalobu zamítne, prohlásí pohledávku za promlčenou a dlužník nebude povinen dluh splnit (dobrovolně ji zaplatit může).

5.2. Výzva dlužníka

Na počátku jste půjčili peníze na základě smlouvy o zápůjčce, úvěru, směnky, případně jiného dokumentu. V těchto dokumentech jste si dohodli i datum, do kdy musí dlužník peníze vrátit, a to buď jednorázově či ve splátkách (neboli den splatnosti). Tento den již marně uplynul a

dlužník stále peníze nevrací. V takovém případě doporučujeme zachovat chladnou hlavu a dlužníka vyzvat k plnění, **a to vždy písemně!**

Nemá smysl za dlužníkem chodit osobně či spoléhat na to, že si to nakonec uvědomí sám a peníze zaplatí. Písemná výzva k plnění je nejjistější postup, jak později prokázat, že dlužník věděl o prodlení, aby Vám vznikl nárok na náhradu nákladů budoucího soudního řízení o zaplacení dlužné částky dle ust. § 142a občanského soudního řádu. Výzvu k plnění proto vždy zasílejte prostřednictvím datové schránky či doporučeně poštou, abyste získali potvrzení o doručení.

Jednoduchá výzva k plnění (předžalobní výzva) může vypadat například takto:

Josef Horák
Palackého 123
779 00 Olomouc

VÝZVA K ÚHRADĚ DLUŽNÉ ČÁSTKY

Dne 1. 6. 2017 jsem Vám na základě písemné smlouvy o zápůjčce uzavřené mezi mnou, jako zapůjčitelem, a Vámi, jako vydlužitelem, půjčil v hotovosti částku ve výši 40.000,- Kč, kterou jste převzal. Tato částka měla být dle dohody mezi námi splacena nejpozději do 31. 1. 2018.

Do dnešního dne jste však na uvedenou částku neuhradil ničeho. S ohledem na tuto skutečnost Vás tímto vyzývám, abyste uvedenou dlužnou částku ve výši 40.000,- Kč uhradil nejpozději do 7 dnů od doručení této výzvy, a to na číslo účtu 11111111/2222 anebo v hotovosti k mým rukám na adrese níže uvedené.

Současně Vás tímto upozorňuji, že pokud k úhradě dlužné částky nedojde, jsem připraven se domáhat svého nároku vůči Vám soudní cestou, a to podáním žaloby k místně příslušnému soudu prostřednictvím zvolené advokátní kanceláře.

V návaznosti na to Vás ovšem také upozorňuji, že Váš dluh by v takovém případě byl navýšen o nemalé náklady spojené s vymáháním této pohledávky vůči Vaší osobě.

V Olomouci dne 1. 3. 2018

Jan Novotný

Znění výzvy k plnění se může lišit podle toho, zda jde o dlužné výživné, pohledávky z podnikání či jiné.

5.3. Shromáždění podkladů

Dále dejte dohromady veškeré potřebné písemné dokumenty, které s pohledávkou souvisí. Ideální je mít k dispozici smlouvu o zápůjčce, směnku či jiný doklad o tom, že jste dlužníkovi peníze půjčili, a doklad o tom, že jste peníze předali. Dokazuje se to třeba výpisem z účtu anebo příjmovým dokladem. Dále si připravte i potvrzení o doručení (odeslání) výzvy k plnění a text samotné výzvy.

Podnikatelé by si měli připravit smlouvu, vystavenou fakturu, případně i dodací list u předávaného zboží. Dá se použít i emailová konverzace, ale pořád je lepší listinný dokument podepsaný dlužníkem.

5.4. Podání žaloby

Pokud dlužník i přes Vaše výzvy či výzvy Vašeho advokáta nereaguje či jednoduše nechce dluh zaplatit, podejte žalobu k civilnímu soudu.

Ideální je využít **návrh na vydání platebního rozkazu**, kdy výsledkem je soudem vydaný platební rozkaz, což je druh rozsudku, kterým Vám soud přizná právo a uloží dlužníkovi povinnost k zaplacení dlužné částky, a to i s úroky a jiným příslušenstvím. Soud jej vydává, aniž by bylo nařízeno jednání před soudem. Návrh můžete podat buď klasicky písemně, nebo i elektronicky. V takovém případě však musíte mít elektronický podpis, nicméně zase ušetříte na soudním poplatku.

Po podání návrhu je třeba uhradit zákonem stanovený soudní poplatek.

Pokud se dlužník bude bránit, úkonem v podobě odporu, soud nařídí „běžné“ soudní jednání.

Pokud se ovšem dlužník nebude bránit, platební rozkaz nabude tzv. **právní moci a vykonatelnosti** a vy máte v ruce tzv. **exekuční titul** na základě kterého můžete přistoupit k dalšímu vymáhání.

V případě směnek existuje speciální žaloba v podobě návrhu na vydání směnečného platebního rozkazu. Postup je obdobný jako výše.

6. Mám exekuční titul, co teď?

6.1. Exekuce

Po nabytí právní moci rozsudku (platebního rozkazu) si na rozsudek nechte od soudu vyznačit doložku právní moci a vykonatelnosti a můžete podat návrh na nařízení exekuce. Tento návrh se podává přímo u soudního exekutora, kterého si sami zvolíte.

Při podání návrhu na nařízení exekuce neplatíte žádný soudní poplatek, veškeré náklady exekuce bude exekutor vymáhat po dlužníkovi. Exekutor může však po oprávněném (Vás) požadovat složení zálohy na náklady exekuce (max. do 30 % tarifní odměny u exekuce vedené na zaplacení peněžité částky).

Exekutor po podání návrhu požádá příslušný soud o pověření provedením exekuce. Po doručení vyznění o zahájení exekuce soudním exekutorem dlužníkovi **nesmí povinný (dlužník) nakládat se svým majetkem.**

Soudní exekutor posoudí a určí, jakým způsobem bude exekuce provedena (např. prodejem majetku, příkázáním pohledávky z účtu dlužníka, srážkami ze mzdy atd.). O tom vydá soudní exekutor exekuční příkaz, vůči kterému není přípustný žádný opravný prostředek.

6.2. Co když je dlužník v insolvenční?

Zvláštní situací je případ, kdy se dlužník nachází v úpadku, tedy v konkursu, oddlužení nebo v reorganizaci. Takovou skutečnost můžete zjistit z insolvenčního rejstříku, který je dostupný na webových stránkách <http://portal.justice.cz/>.

Insolvence pro Vás znamená, že úrok z prodlení a jiné příslušenství ode dne následujícím po dni zjištění úpadku nenarůstá a výše Vaší pohledávky se již nemění. Dále musíte svou pohledávku do insolvenčního řízení přihlásit prostřednictvím elektronického formuláře, a to v poměrně krátké době, kterou zjistíte v usnesení o úpadku (30 dní či 2 měsíce od usnesení o úpadku). **Nikdo Vás (s výjimkou advokáta anebo exekutora) však o probíhajícím insolvenčním řízení informovat nebude.** Proto si dlužníka čas od času v insolvenčním rejstříku zkuste vyhledat.

Pokud svou pohledávku nestihnete přihlásit a nesplňujete žádný zákonný důvod pro prominutí lhůty, máte smůlu a Vaše pohledávka se v insolvenčním řízení uspokojovat nebude. Pokud vše řádně přihlásíte a insolvenční správce i dlužník Vaši pohledávku uznají (je správně přihlášená a jsou doloženy veškeré potřebné dokumenty) Vaše pohledávka bude uspokojována poměrně spolu se všemi dalšími přihlášenými věřiteli. To znamená, že všichni věřitelé budou uspokojeni procentuálně stejně. Od této chvíle budete také komunikovat výhradně s insolvenčním správcem.

Pro věřitele asi nejhorší možností je řešení úpadku formou **oddlužení**. Dnes platí, že dlužník se oddluží, a přitom nemusí věřitelům uhradit ničeho. Stačí mu, když zaplatí náklady insolvence. Taková situace je pro věřitele velice nepříjemná, někdy jde však o jedinou možnost, kdy z pohledávky získají alespoň něco. Pro insolvence proto platí za nejdůležitější, hlídat si insolvenční rejstřík a postupovat podle pokynů soudu či insolvenčního správce.

Při vymáhání exekucí, ale také v insolvencích, se projeví obrovská výhoda, **pokud máte svou pohledávku zajištěnou majetkem dlužníka, ručením či jiným zajišťovacím prostředkem** (viz kapitola 4). V takových situacích je šance na vymožení pohledávky mnohonásobně vyšší.

7. Závěr

Doufáme, že jsme Vám alespoň částečně přiblížili postupy, rizika a možnosti při půjčení a následném vymáhání pohledávek. Obecně jde o velmi rozsáhlé a komplikované téma, kdy i přes obsáhlost výše popsaného, jde pouze o zlomek znalostí, které v tomto oboru musíte znát. Při vyšších částkách, specifických případech anebo vysokém počtu pohledávek je vhodné vyhledat právní pomoc advokáta.

A v tomto na Vás, pro Vaše dobro, apelujeme, abyste volbu právní pomoci učinili nejlépe na počátku. Pokud totiž „dobře“ půjčíte a vyhnete se nejčastějším chybám nezkušených věřitelů, máte více jak z poloviny vyhráno.

Souhlas se šířením textu:

Tento text můžete libovolně šířit dále.